

PROJEKT

Uchwała Nr
Rady Gminy Chodel
z dnia

**w sprawie nadania nazwy dla ronda położonego na terenie Gminy Chodel
w miejscowości Godów**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r., poz. 40, 572, 1463 i 1688) Rada Gminy Chodel uchwala, co następuje:

§ 1.

Rondo położone na terenie Gminy Chodel, zlokalizowane w miejscowości Godów na skrzyżowaniu o ruchu okrężnym drogi wojewódzkiej nr 833 i drogi gminnej otrzymuje nazwę: „**Rondo im. gen. Tadeusza Rozwadowskiego**”.

§ 2.

Położenie ronda uwidoczniono na załączniku graficznym nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Chodel.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego.

UZASADNIENIE

Skrzyżowanie o ruchu okrężnym (rondo), którego propozycję nazwy zawiera niniejszy projekt uchwały, nie zostało dotychczas nazwane. Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, podejmowanie uchwał w sprawie nazw ulic i placów będących drogami publicznymi lub nazw dróg wewnętrznych w rozumieniu ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, należy do właściwości rady gminy. Dokładną lokalizację powyższego skrzyżowania przedstawia załącznik graficzny nr 1 do niniejszej uchwały.

Tadeusz Jordan Rozwadowski herbu Trąby (ur. 20 maja 1866 w Babinie, zm. 18 października 1928 r. w Warszawie) – polski wojskowy, feldmarschalleutnant cesarskiej i królewskiej Armii, **generał broni Wojska Polskiego, szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego w czasie Bitwy Warszawskiej 1920, Generalny Inspektor Jazdy i Generalny Inspektor Kawalerii Wojska Polskiego w latach 1921–1926**, konstruktor i wynalazca wojskowy.

W okresie Wielkiej Wojny - I wojny światowej, generał podejmował zabiegi i plany związane z tworzeniem wojska polskiego we współpracy z politykami skupionymi w Naczelnym Komitecie Narodowym, Tymczasowej Radzie Stanu i Radzie Regencyjnej. Gen. Rozwadowski, w związku z ogłoszeniem przez Radę Regencyjną niepodległości, organizował Sztab Generalny WP i załączki poszczególnych rodzajów broni. Został wówczas mianowany szefem Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, a następnie Naczelnym Dowódcą Wojsk Polskich w Galicji Wschodniej oraz dowódcą Armii „Wschód”. Miał istotny wkład w zwycięstwo polskie w wojnie polsko-ukraińskiej.

W latach 1919–1920 był Szefem Polskiej Misji Wojskowej w Paryżu. W tej roli uczestniczył w lipcu 1920 roku w konferencji w Spa. Jako jedyny z przedstawicieli Polski oficjalnie zaprotestował przeciwko postanowieniom konferencji. Wrócił do Polski w krytycznym momencie wojny z bolszewikami, gdy Armia Czerwona nacierała w kierunku Warszawy. Został wezwany do stolicy, gdzie 22 lipca 1920 roku mianowano go ponownie szefem Sztabu Generalnego. Pełnił tę funkcję przez cały okres Bitwy Warszawskiej, będąc jednym z głównodowodzących w bitwie po stronie polskiej oraz głównym architektem polskiego zwycięstwa.

Zgodnie ze swoją ostatnią wolą został pochowany na Cmentarzu Obrońców Lwowa, wśród mogił swoich podkomendnych. Po II wojnie światowej, gdy cmentarz był dewastowany przez władze USRR (Ukraińska Socjalistyczna Republika Radziecka), szczątki generała zostały przeniesione. W wyniku śmierci bezpośrednich świadków i braku zainteresowania władz polskich w okresie PRL, okoliczności i miejsce pochówku tych szczątków pozostają nieznanne.

Postać znakomitego, szlachetnego generała Tadeusza Rozwadowskiego, dla nas Polaków i dla naszej niepodległości jest kluczowa i absolutnie istotna, a fakt, iż losy generała związane są z naszą okolicą, gminą, powiatem, co jest udokumentowane w wielu źródłach, pozwala miejscowej społeczności czuć dumę i satysfakcję.

Generał wielokrotnie wstawiał się za Polakami podczas I Wojny Światowej, gdy Polski nie było na mapie świata. **Zdarzenia, które miały miejsce w Chodlu, związane z ocaleniem tutejszego proboszcza ks. Piotra Ozimińskiego oraz kościelnego, za sprawą wstawiennictwa generała Tadeusza Rozwadowskiego, a także dokonania wojskowe generała mające tu miejsce, ukazujące kunszt żołnierski oficera, późniejszego szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, głównego stratega w zwycięskiej Bitwie Warszawskiej, powinny zostać w pełnej mierze odkryte, ukazane i docenione.**

Namacalnym dowodem i niestety jednym z niewielu, związanych z obecnością generała Tadeusza Rozwadowskiego wraz z podległymi mu żołnierzami, m.in. pułku tzw. „dzieci krakowskich” w naszej okolicy, jest **kapliczka znajdująca się w obrębie w/w ronda** (w pasie drogowym). Kapliczka ufundowana została przez nieżyjącego już mieszkańca Godowa pana Jana Pietronia, nosi inskrypcję: **„KU CZCI POLAKÓW ŻOŁNIERZY Z KORPUSU GEN. ROZWADOWSKIEGO Z TZW. PUŁKU DZIECI KRAKOWSKICH TU POLEGŁYCH 10.IX.1914”. FUN. J.PIETROŃ,**

W okresie PRLu, w czasach prześladowań patriotów i dążeń niepodległościowych, kapliczka a zarazem historia, którą upamiętniała, były ukrywane i chronione przez jej autora. Dzięki temu i takiej postawie fundatora kapliczki, narażającego się na prześladowania ze strony aparatu komunistycznego, kapliczka i pamięć ocalały.

Historia pobytu generała Tadeusza Rozwadowskiego na naszej ziemi i opisy tych dramatycznych dla mieszkańców wojennych wydarzeń, zapisana jest w wielu źródłach: „Opole Lubelskie: Historia miasta i powiatu” T.III monografii Opola autorstwa Krzysztofa Jastrzębskiego i Ewy Śmiech, „Wspomnienia Wielkiej Wojny” autorstwa Generała broni Tadeusza Jordan *Rozwadowskiego, czy też „W ogniu armat” Włodzimierza Dzwonkowskiego.* Kserokopie części tych dokumentów załączamy do tego uzasadnienia.

Propozycja nadania nazwy ronda i możliwość uhonorowania zasług generała Tadeusza Rozwadowskiego podyktowana jest chęcią oddania czci jednemu z najwybitniejszych generałów w historii Wojska Polskiego. Jest w pełni oddolna, zyskała aprobatę społeczności lokalnej, regionalistów, działaczy społecznych, historyków, pasjonatów historii Polski oraz patriotów, co jako Stowarzyszenie Głos Obywatelski Powiatu Opolskiego dokumentujemy listą podpisów poparcia tej lokalnej inicjatywy.

Gdy w 1914 r. wybuchła I Wojna Światowa, nie wszyscy potrafili pojąć jak wielka szansa na odzyskanie niepodległości wyłania się z tego konfliktu pomiędzy naszymi zaborcami. Generał miał taką świadomość od samego początku, pisał we wspomnieniach z Wielkiej Wojny: *„W chwili (...) wybuchu wojny było przede wszystkim to jedno dla mnie pewne, że jest to nasza polska wojna. sprawa nasza musiała (...) być pchnięta na nowe tory, chociażby to nawet nie leżało w niczyich zamiarach”.* Należy również wspomnieć, iż **ponad 80 stron tych wojennych wspomnień dotyczy naszej opolskiej ziemi, a przede wszystkim okolic Chodla.**

Sam generał pochodzący z rodziny o wielkich patriotycznych i wojskowych tradycjach, gdy Polski nie było na mapie świata, nigdy nie tracił wiary w spełnienie tego wielkiego marzenia Polaków - NIEPODLEGŁOŚCI - skrywanego w kulturze, edukacji, zaradności ekonomicznej, a przede wszystkim w kształceniu wojskowym, bez którego nadzieje te nie mogłyby się spełnić.

„Pokonany jest tylko ten, kto się uznał za pokonanego” - to słowa generała, wpisane w Jego życie, pełne bohaterskich owoców, czyli ogromnych zasług dla Polski i Polaków. Tych wszystkich zasług nie sposób wymieniwać. Przykładem jest obrona oblężonego Lwowa w latach 1918-1919, kiedy zgodnie z tym co zasygnalizował w sztabie: *„Powziąłem niezłomną decyzję raczej zginąć z załogą niż w myśl rozkazu Naczelnego Dowództwa opuścić Lwów”*, udał się aby stać ramię w ramię z niezłomnie walczącymi, z orłętami lwowskimi. Wygrał, wygrali - mimo sprawy beznadziejnej!

Następnie jako szef Sztabu Wojska Polskiego, własną ręką przygotował m.in. rozkaz 10000 w Bitwie Warszawskiej - w skutek którego w 1920 r. dokonaliśmy "Cudu nad Wisłą", przegnaliśmy bolszewików z Polskiej ziemi.

Generał Tadeusz Jordan Rozwadowski jest bardzo zasłużony dla Polski, a tu, lokalnie pozostawił świadectwa jakim był Polakiem. Ochraniał ludność, ocalił proboszcza i kościelnego, zaświadczył też o kunszcie wojskowym, co bez wątpienia miało wpływ na Jego losy i losy Polski w przyszłości. Takich wzorców potrzebujemy - Polaka, który dowodził i zwyciężał, nawet, gdy sprawa była beznadziejna. Tacy niezłomni bohaterowie, wytrwali przywódcy o rycerskich cnotach, są potrzebni jako przykład dla dzieci, młodzieży, przyszlých pokoleń Polaków.

Winniśmy Polsce, Polakom, a szczególnie społeczności lokalnej ukazywać i przywracać pamięć o generale, o żołnierzach, których losy rzuciły do bohaterskiej walki tu na nasze ziemie, a istotnym krokiem w zrealizowaniu tej powinności będzie nadanie nazwy ronda pamięci „Gen. Tadeusza Rozwadowskiego”.

Nie sposób nie przywołać w uzasadnieniu słów Abpa Marka Jędraszewskiego, **który w 2021 r. na Wawelu sprawował Mszę św. z okazji 101. rocznicy Bitwy Warszawskiej.** Metropolita przypomniał, że generał Rozwadowski, który zmarł w roku 1928 został pochowany wśród Orląt Lwowskich. Władze komunistyczne zdewastowały cmentarz i grób generała. Nie wiadomo gdzie dokładnie znajdują się jego doczesne szczątki. – *Ale pozostaje wielka pamięć o nim, wdzięczna pamięć o Polaku, który kochał ojczyznę, dla niej oddał najlepsze swoje lata, był wzorem wiary w polski naród, nawet w najbardziej trudnych dla niego momentach, gdy inni wpadali w stan zwątpienia a nawet depresji – mówił arcybiskup wskazując Tadeusza Rozwadowskiego jako „wzór żołnierza, Polaka, patrioty, który nie chce do końca się poddać, który wierzy w Rzeczpospolitą, który gotów jest oddać wszystko dla polskiego narodu, który swój wybitny etos żołnierza, generała, Polaka buduje na niezłomnej wierze w Boga – Pana dziejów i historii”.*

Mając na uwadze powyższe podjęcie niniejszej uchwały wydaje się uzasadnione, aby jedna z najcenniejszych postaci historii Polski XX wieku, zwycięzcy, jako przykład bohaterstwa i troski o Naród polski, trwale została uhonorowana w przestrzeni i świadomości mieszkańców gminy Chodel, a tym samym powiatu opolskiego.